

De radicale jazzman van de poëzie

De Antwerpse pianist Fred Van Hove wordt 80. Een verjaardagsfeestje in deSingel koppelt de grondlegger van de vrije improvisatie in Europa aan generaties musici die zijn stempel dragen.

TOM PEETERS

Vorig weekend mocht Fred Van Hove (1937) de Klara Carrièreprijs in ontvangst nemen. Vandaag en morgen wordt zijn tachtigste verjaardag gevierd met het festival Celebrating Free Music and Minds. De nationale en de internationale improvisatiescene viert er het pionierschap en de radicale visie van de man die in de jaren zestig en zeventig de basis legde van de Europese freejazzbeweging. Hij deed dat toen vooral in trio met de Duitse saxofonist Peter Brötzmann en de Nederlandse drummer Han Bennink.

In de nadagen van zijn ruim vijftigjarige carrière kan hij het podium niet missen. Als apotheose van het tweedaagse festival komt zelfs zijn WIM Ensemble opnieuw samen. Die Werkgroep Improviserende Musici, een vzw die opkwam voor de belangen van muzikanten uit de vrije improvisatie, was in het begin van de jaren zeventig de drijvende kracht achter het Free Music Festival. Dat zette Antwerpen op de kaart als bakermat van de geïmproviseerde muziek. Vooral de edities die nog in café King Kong georganiseerd werden, zijn legendarisch.

Jerry Aerts, de directeur van deSingel, leerde Van Hove daar kennen. 'De tijdgeest van de late jaren zestig was er blijven hangen. Men predikte er de revolutie, maar kon er ook genieten van het goede leven. Het was keer op keer een heftig samenkomen op concerten die door de muzikanten zelf georganiseerd werden. Fred hield er als een soort van peetvader alles bij elkaar. Hij was er met enkele collega's mee begonnen uit onvrede dat lokale jazzmusici op grote festivals (zoals Jazz Middelheim) minder goed betaald werden dan internationale artiesten. Je afzetten en breken met tradities hoorden er toen bij. Ondertussen is de tijdgeest veranderd en heeft de vrije geïmproviseerde muziek het moeilijker. Daarom vind ik het belangrijk nieuwe generaties

Fred Van Hove, de peetvader van de Antwerpse jazzscene en de meester van de improvisatie. © RONNY WERTELAERS/DESINGEL

vrije muzikanten speelkansen te geven. Dat heeft Fred ook zelf altijd gedaan. Zo speelt hij de jongste tijd geregeld samen met de talentvolle vibrafoniste Els Vandeweyer.'

Contrabassist en beeldend kunstenaar Peter Jacquemyn staat zaterdag op het podium met het WIM Ensemble. 'Toen ik Van Hove voor het eerst in 1983 ontmoette, eveneens in café King Kong, speelde ik nog in een punkgroep, zoals iedereen van mijn generatie. Maar ik was op zoek naar iets anders. In de vrije muziek trof ik de onwaarschijnlijke combinatie aan van de complexiteit van de hedendaagse muziek en jazz én de podiumenergie van een punkconcert. Fred was bovendien een man zonder compromissen. Dat sprak de jonge punker in mij erg

Als je hem hoorde, aan de piano, op het accordeon of aan het orgel, wat hij ook speelde, je hoorde Fred Van Hove en niemand anders.

DIRECTEUR DESINGEL
JERRY AERTS

aan. Nu vind ik hem vooral baanbrekend omdat hij als een van de eersten de link heeft gelegd tussen heel radicale improvisatiemuziek en de hedendaagse geschreven muziek. Hij zocht ook systematisch interessante figuren op, zoals de Sloveense trombonist Vinko Globokar of de Franse contrabassist Joëlle Léandre. Straf hoe hij, op het scherp van het mes, het bijzonderste van beide werelden tegenover elkaar wist te zetten. Dat is toch een verschil met zijn vroegere kompanen Brötzmann en Bennink. Die zijn veel meer in een jazzidoom blijven spelen. Fred is daar totaal uit losgebroken.'

'Hij had vele gezichten, maar je kon hem niet in één vakje plaatsen', zegt Aerts. 'Als je hem hoorde, aan de piano, op het accordeon of aan

het orgel, wat hij ook speelde, je hoorde Fred Van Hove en niemand anders.'

Dat beaamt ook de Britse saxofonist en grootmeester van de improvisatie Evan Parker, die vanaf de jaren zestig met alle toppers uit de Europese freejazzscene speelde en morgen ook langskomt. 'Hij had een heel herkenbare aanpak en stijl, het kenmerk van alle groten. Vanaf onze eerste ontmoeting was ik onder de indruk van zijn virtuositeit, als improvisator, componist, én denker. Ook al ben ik met mijn 72 jaar maar iets jonger, ik heb enorm veel van hem opgestoken, en dat doe ik nog. Een dikke twee jaar geleden stonden we nog zij aan zij te improviseren in The Stone, de club van John Zorn in New York. Elke keer is het een uitda-

BIO

Fred Van Hove werd geboren in 1937. Hij studeerde muziektheorie, harmonie en piano. Hij stond in 1968 met het album 'Machine Gun' mee aan de wieg van de Europese improvisatie. Hij richtte in 1972 mee de Werkgroep Improviserende Musici (WIM) op en organiseerde jarenlang het Free Music Festival in Antwerpen. Van Hove ontving vorig weekend de Klara Carrièreprijs.

ging om me met zijn energie te meten.'

'Een concert van Fred is een stormloop, een tsunami die passeert', weet ook Jacquemyn. 'Naast het podium is hij wel gereserveerder. Als hij je een hoofdknikje geeft, dan betekent dat dat je fantastisch goed gespeeld hebt. Maar wat wil je als je zelf zoveel klasse hebt? Ik plaats hem op hetzelfde niveau als zijn Amerikaanse freejazzvoorbeeld Cecil Taylor. Hij heeft alleen het ongeluk dat hij maar een kleine Belg is. Was hij in Engeland, Duitsland of Frankrijk geboren, dan was zijn faam nog veel groter geweest.'

'Als hij wordt vergeleken met de Amerikaanse epigonen, zegt hij er vaak relativerend bij: maar ik ben ook beïnvloed geweest door de bejaard van Antwerpen', vervolgt Aerts. 'Ik ken niemand die zo radicaal en grimmig kon zijn, en tegelijk poëtisch, kamermuzikaal kon musiceren. Maar daarnaast kon hij het niet nalaten om ludiek uit de hoek te komen, met titels die verwijzen naar de Antwerpse volkscultuur of een of andere zegswijze. Ondanks zijn wereldwijde autoriteit, voel je dat hij lokaal verankerd is.'

'Antwerpen zit in zijn bloed', besluit ook Parker. 'Dat flegma, die zin voor ironie, radicaal zijn en toch met de voeten op de grond blijven.'

'Festival Fred Van Hove at 80, Celebrating Free Music and Minds', op 3 en 4 februari in deSingel in Antwerpen.
www.desingel.be,
www.soundinmotion.be